

gedeeltelijk plastisch, gedeeltelijk vlak, plastisch werkende figuren te plaatsen (zie afb. b). Al is hier licht en schaduw bij de figuren weggewerkt, zoo hebben de lijnen toch plastische werking door gemis aan verstrakking, waardoor ze een naturalistisch element in zich houden, dus niet geabstraheerd zijn. Styleeren en abstraheeren, wat gevolg is van beelden, zijn geheel verschillende dingen.

Bij styleeren, wordt het doel gesteld, de natuurlijke voorstelling zonder ombeelding te ver- vlakken. Hetgeen decoratief inplaats van beeldend is. Hierbij ontstaan tweeslachtigheden, n.l. het vasthouden aan de natuurlijke voorstelling met lijnbegrenzing door lijnen, die dik en dun zijnde natuurlijke plastiek naar voren brengen, terwijl de vlakke kleur-invullingen door toon-verhouding natuurlijke ruimte (atmosfeer) suggereeren. Dit ziet men in afb. b. Ziet men dit werk dan treft ons de tweeslachtigheid van zonder beeldend besef te werken, — n.l. er is 'n intellectualisme en een rethoriek, doch geen architectonische oplossing gevonden in de figuratie; zij valt als individueele afzonderlijkheid uit het vlak en mist elken trek van de moderne levensopvatting. Deze geheele manier van doen is het weg- sterven van renaissance-opvatting. Zij is niet door het leven heengegaan, maar door enkele personen, die reeds een half versleten vorm gaven. Het is het lang verbeidde einde van een soort menschen, die tegen de dingen aangezien en groote namen naar de oogen gekeken hebben.

Het is het omgekeerde van ingekeerdheid, het gaat naar de frase, inplaats van naar de moderne idee.

Het doet er minder toe, of een schilderij op den muur geschilderd is of niet. Het komt er meer op aan of de beelding zich in de lijn van waarachtige schilderkunst heeft ontwikkeld. Voor ons moderneren moeten de eeuwen van vrij schilderen, die achter ons liggen, de groei- periode beteekenen voor de weldra doorbrekende architecturale schilderkunst. Deze ont- wikkellingslijn gaat niet via Puvis de Chavannes enz., maar voornamelijk via het Impressio- nisme, naar het pointillisme en futurisme over het kubisme, naar de nieuwe beelding.

Als men nu bedenkt, dat een Puvis en de prae-Rafaëllieten een nabloei van en een terug- grijpen naar een verouderde tijdsuiting en het werk op afbeelding b, weer een aftreksel van de twee bovengenoemde stroomingen is, zoo kan men wel zien hoe hierin het begrip van zelfstandige beelding te niet gegaan is.

In afb. a is het andersom; daar is de natuurlijke voorstelling secundair en domineeren de strakke lijnen en vlakken in consequente werking onderling. Dat nog aan natuurlijke voorstelling is vastgehouden, heeft als gevolg, dat hier het middel om tot aesthetische waarde te komen vernietigend werkt op de natuurlijke schijnwerking. Door die vernietiging der schijnwerking spreekt de beelding meer op zich zelf.

Zoo zijn b.v. de drie linkerfiguren verwerkt tot een groep vlakken, tegenover het linker achterstaande vlak; dit staat weer in verbinding met het rechtsche achterstaande vlak, dat gevuld is met de rechtstaande fig., een deel van de heischmachine (het ronde) en de ge- bogen figuur.

Deze twee complexen, rechts en links, worden in evenwicht gehouden door het in 't midden staande paard, dat weer een groep vlakken vormt met de losstaande fig. links en van rechts af den 2den bukkenden man.

Deze 3 groote vlakcomplexen, het leidende motief, werken samen met schoorsteen, masten